

Nr 116.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statskonsulenten
A. Östergrens framtida löneförmåner; given Stockholms slott
den 10 februari 1933.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms
slott den 10 februari 1933.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS,
MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld:

Vid anmälan den 7 januari 1926 av anslagsbehovet för budgetåret 1926/1927 för den dåvarande, å extra stat uppförda egnahemsavdelningen inom jordbruksdepartementet anförde chefen för sagda departement (se IX H. T. p. 2), att han vid övervägande av möjligheterna till begränsning av utgifterna för ändamålet kommit till den uppfattning, att konsulenttjänsten å avdelningen skulle utan allvarligare men för avdelningens verksamhet kunna indragas. Med hänsyn till att innehavaren av befattningen i fråga, August

Östergren, varit statskonsulent sedan 1909, till en början för det mindre jordbruket och därefter för egnahemsverksamheten, fann departementschefen billigheten kräva, att Östergren bereddes annan anställning i statens tjänst och att han, intill dess dylik anställning erbjöde sig, tillsvidare bibehölles vid sina utgående avlöningsförmåner med skyldighet för honom att inom departementet biträda vid förekommande arbetsuppgifter. I den mån avlöningsmedel för befattningshavaren i fråga icke funnes tillgängliga å egnahemsavdelningens eller jordbruksdepartementets stat, borde, enligt departementschefens uttalande, efter Kungl. Maj:ts föreskrift avlöningen få ersättas från allmänna indragningsstaten. I anslutning till berörda förslag hemställde departementschefen, att anslagsäskandet till egnahemsavdelningen för budgetåret 1926/1927 måtte begränsas, bland annat, med det belopp, som svarade mot dittillsvarande avlöning åt statskonsulenten för egnahemsväsendet. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed avfattade förslag lämnades av riksdagen utan erinran.

Den 18 juni 1926 föreskrev Kungl. Maj:t, dels att, sedan befattningen såsom statskonsulent för egnahemsväsendet å jordbruksdepartementets egnahemsavdelning komme att från och med den 1 juli 1926 indragas, dåvarande innehavaren av nämnda befattning, August Östergren, finge, mot skyldighet att inom jordbruksdepartementet biträda vid förekommande arbetsuppgifter, från sistnämnda dag tillsvidare bibehållas vid sina dåvarande avlöningsförmåner, dels att Östergren sålunda tillkommande avlöning skulle bestridas från allmänna indragningsstaten, dels ock att Kungl. Maj:t framdeles ville besluta i vad mån till Östergren utbetald avlöning skulle ersättas från egnahemsavdelningens eller departementets stat. På grund av detta Kungl. Maj:ts beslut har Östergren alltsedan den 1 juli 1926 uppburit avlöning från elfte huvudtitelns anslag till allmänna indragningsstaten enligt 28:e löneklassen, ortsgupp G, i den i 9 § uti gällande avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, införda löneplan, eller med 9,540 kronor för år, varjämte han från samma huvudtitels anslag till dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer åtnjutit fullt dyrtidstillägg enligt de för befattningshavare vid nyreglerade verk gällande grunder. Från och med den 1 juli 1931 har Östergren därjämte uppburit provisoriskt dyrortstillägg med 240 kronor för år från nionde huvudtitelns anslag till provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

Erinras må, att jordbruksdepartementets egnahemsavdelning den 1 juli 1928 upphörde med sin verksamhet, vilken i huvudsak överflyttades å den sagda dag enligt riksdagens beslut inrättade statens egnahemsstyrelse.

I sin berättelse om den år 1932 verkställda granskningen av statsverkets tillstånd för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 hava *riksdagens revisorer* meddelat vissa iakttagelser beträffande avlöningsförmåner till ordinarie befattningshavare, som överförts på allmänna indragningsstaten utan tjänst-

göringsskyldighet, samt härom gjort vissa uttalanden (§ 51). I anslutning härtill hava revisorerna (§ 52) dryftat spörsmålet om avlöningsförmånerna till innehavaren av förberörda indragna konsulentbefattning. Därvid hava revisorerna inledningsvis erinrat, att enligt § 3 i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst samt däri vidtagna ändringar skall för personal, som åtnjuter avlöning å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, det procentuella dyrtidstillägget i varje särskilt fall minskas till hälften. Vidare stadgades i 2 § 3 mom. i kungörelsen den 26 juni 1931 (nr 273) angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, att sådant dyrortstillägg icke tillkomme befattningshavare å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet. Härefter hava revisorerna anfört följande:

I nu förevarande fall hade en befattning å extra stat indragits och avlöningen till innehavaren av denna befattning, A. Östergren, sedermera, med undantag av det provisoriska dyrortstillägget, bestritts från anslag under elfte huvudtiteln. Genom att Östergren varit skyldig att efter indragningen av tjänsten, därest så påfordrades, biträda inom jordbruksdepartementet vid förekommande arbetsuppgifter hade han, i olikhet med ordinarie befattningshavare på allmänna indragningsstaten utan tjänstgöringsskyldighet, kommit i åtnjutande av fullt procentuellt dyrtidstillägg samt provisoriskt dyrortstillägg. Emellertid hade jordbruksdepartementet under den tid, som förflutit sedan konsulenttjänsten indrogs, icke haft någon nämnvärd användning för Östergrens arbetskraft. Ej heller i fortsättningen torde enligt vad revisorerna inhämtat Östergren bliva tagen i anspråk för tjänstgöring inom departementet. Under sådana förhållanden syntes den nuvarande anordningen med avseende å Östergrens löneställning, vilken tillskyndade statsverket onödigt höga kostnader, icke längre böra bibehållas, utan syntes frågan om hans avlöningsförmåner snarast möjligt böra upptagas till slutligt avgörande.

I ärendet hava infortrade utlåtanden avgivits den 7 januari 1933 av statskontoret och den 1 februari 1933 av allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Statskontoret: Ämbetsverket, som delade den av revisorerna uttalade uppfattningen i förevarande fråga, ansåge sig, med hänsyn till vad som i ärendet blivit upplyst, böra hemställa, att förslag avlåtes till riksdagen om att Östergren definitivt uppföres å allmänna indragningsstaten utan tjänstgöringsskyldighet och att på grund härav hans lön i 28:e löneklassen bestämmes att utgå med det för sagda klass i ortsgrupp A fastställda belopp eller 8,100 kronor, för år räknat. Jämlikt § 3 i kungörelsen nr 265/1923 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, sådan sagda paragraf lyder enligt kungörelsen nr 270/1926, och 2 §, 3 mom., i kungörelsen nr 273/1931 angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst skulle ett ordnande på sådant sätt av Östergrens framtida löneställning medföra, att det Östergren tillkommande procentuella dyrtidstillägget skulle minskas till hälften och att provisoriskt dyrortstillägg ej alls skulle utgå till honom. Den årliga utgiftsbesparing för statsverket, som härigenom skulle vinnas, belöpte sig — med dyrtidstillägget beräknat efter nu gällande grunder — till 2,115 kronor. Emeller-

tid torde en sådan anordning beträffande Östergrens avlöningsförmåner, som av statskontoret föreslagits, icke böra bibehållas längre än till den tidpunkt, då han, därest han varit ordinarie befattningshavare och alltså ägt rätt till tjänstepension, skulle haft skyldighet att avgå från innehavande befattning. Statskontoret ville fördenskull — med utgångspunkt från den avgångsålder, som i 6 § av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension fastställts för statskonsulenter i olika grenar av lanthushållningen — föreslå, att nu av statskontoret förordade avlöningsförmåner för Östergren måtte utgå till och med den dag, då han uppnådde 65 levnadsår.

Med hänsyn till den relativt långa tid, statskonsulenten Östergren varit anställd i statens tjänst, har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* ansett sig böra biträda statskontorets förslag, att Östergren även efter hans definitiva uppförande å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet finge åtnjuta lön enligt den löneklass, han för närvarande tillhörde, eller alltså enligt 28:e löneklassen. Statskontoret hade föreslagit, att lönen till Östergren bestämdes att utgå med det för sagda löneklass i ortsgrupp A bestämda beloppet eller alltså med 8,100 kronor för år. Visserligen hade vid genomförandet år 1926 av vissa personalindragningar inom statsdepartementen å indragningsstat uppförda ordinarie befattningshavare berättigats att uppbära lön enligt den för Stockholm gällande ortsgruppen, eller ortsgrupp G. Såsom motiv härför hade anförts, att den ordinarie personalen vid statsdepartementen icke vore skyldig att underkasta sig förflyttning till lokalförvaltningen. Då emellertid Östergren icke innehade ordinarie anställning i statens tjänst och han vid ett genomförande av statskontorets förslag skulle enligt nämndens mening bliva på ett skäligt sätt tillgodosedd i lönehänseende, ville lönenämnden förorda förslaget jämväl i denna del. De föreslagna löneförmånerna torde böra utgå till och med den dag, då han uppnådde 65 års ålder.

Inom nämnden har *avvikande mening* anmälts av ledamoten N. Aug. Nilsson i Kabbarp, som yttrat följande:

Det av lönenämnden tillstyrkta förslaget att sätta ifrågavarande icke-ordinarie befattningshavare på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet och med bibehållen lön enligt innehavande löneklass funne Nilsson vara ur principiell synpunkt synnerligen betänkligt. Det vore honom icke bekant, om man tidigare förfarit på samma sätt. Men särskilt med de nu rådande förhållandena inom domänverket för ögonen, där med anledning av ändrad lagstiftning massor av tjänstemän torde komma att entledigas och där krav av samma innebörd som i det nu tillstyrkta förslaget redan framförts av de extra jägmästarnas förbund, vore det uppenbart, att ett bifall till detta förslag måste omedelbart medföra långt gående konsekvenser. För sin del funne Nilsson det lämpligare, att Östergren tillgodosåges på annat sätt, och med hänsyn till den relativt långa tid, Östergren varit anställd i statens tjänst, motiverat, att han tillerkändes en efter förevarande omständigheter avpassad förtidspension.

Departements
chefen.

Jag finner mig på i ärendet anförda skäl kunna i huvudsak biträda statskontorets, av lönenämnden tillstyrkta förslag. Visserligen lär det knappast förut hava förekommit, att en icke-ordinarie befattningshavare definitivt uppförts å allmänna indragningsstaten utan tjänstgöringsskyldighet, men här torde föreligga sådana särskilda omständigheter, att åtgärden kan

anses försvarlig. Östergren, som i år fyller 59 år, blev redan 1909 förordnad till statskonsulent med i sak ungefär samma ställning som övriga statskonsulenter, vilka befattningar samtliga nu äro ordinarie. Då Östergren vidare, på sätt nyss nämnts, allt sedan den 1 juli 1926 fått uppbära oavkortad avlöning å allmänna indragningsstaten och på grund härav knappast haft anledning räkna med avsevärt ändrad löneställning, har jag icke ansett mig böra gå längre i lönereducering än som ifrågasatts av statskontoret och lönenämndens flertal. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen besluta,

att förutvarande statskonsulenten August Östergren skall från och med den 1 juli 1933 till och med den dag, då han uppnår sextiofem levnadsår, från allmänna indragningsstaten utan tjänstgöringsskyldighet åtnjuta lön enligt 28:e löneklassen, ortsgrupp A, i den löneplan, som finnes intagen i 9 § av avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen; med skyldighet för Östergren att, i händelse han erhåller ordinarie eller annan anställning i statens tjänst, i allo frånträda lönen å indragningsstaten, därest denna understiger eller är lika med den nya lönen, samt, därest lönen å indragningsstaten överstiger berörda nya lön, vidkännas mot den senare svarande avdrag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.